בית אהרן — כי תשא

כי תשא. אם תרצה לנשא. את ראש בני ישראל לפקודיהם היינו להחסרון שלהם שהם חסרים בעבודת הבורא. היינו כשאתה רוצה לתקן את ישראל כל החסרונות שלהם כי לפקודיהם הוא ל' חסרון מלשון ולא נפקד ממנו איש. ושיעשו תשובה באמת להקב"ה לתקן את אשר עוותו ולהרים את ראשם למעלה. אזי. ונתנו איש כופר נפשו. היינו שיתן כל איש נפשו בעד כופר היינו שתביא אותו לגדר התשובה עד שיתנו איש כופר נפשו. שיהיה מוכן ומזומן לקבל על עצמם מסירת נפש על אמונת הבורא ב"ה. וע"י מס"נ נתקן ויכול לבא למעלה עליונה לדבק עצמו בי"י. וגם כופר ל' התדבקות כמו מבית ומחוץ בכופר:

ואתה דבר אל בני ישראל. ואתה הוא החיות כמ"ש ואתה מחיה את כולם. והמ"י:

אך את שבתותי תשמרו. זה ידוע כי אכין ורקין הם מיעוטים. ולזה אמר הכתוב אך את שבתותי כו'. היינו כשאדם רואה מיעוטו ושפל ערכו. העצה לזה את שבתותי תשמרו. באיזו מדריגה פחותה שאתם בה תחזקו באמונתכם בשמירת השבת. ובאיזה מיעוט שאתם שם תראו לשמור את השבת. כי אות היא ביני וביניכם. אות הוא ל' התקשרות כי ע"י השבת הוא מתקשר להקב"ה. כי השבת מקשר את ישראל לאביהם שבשמים. כדאיתא במדרש כ"ז שהחבל הזה בידכם אי אתם מתייראין:

לדרתיכם. בכל הדירות שלכם. ל' דירה. היינו בכל בחינה ובחינה שאתם שם אי אתם מתייראין משום דבר. מה טעם. לדעת כי אני י"י מקדשכם. ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם. שאתם נעשים בעצמיכם קודש. כי ע"י שמירת שבת כראוי הולכים ממדריגה למדריגה. כי מתחלה הוא ניתק מהרע. ואח"כ נתקדש עוד יותר ואח"כ עוד יותר עד שמגיע למקום שהוא עצמו קודש:

ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה. איתא במדרש זש"ה אז ראה ויספרה הבינה וגם חקרה. צפה הקב"ה שיקבלו ישראל את התורה וברא את העולם ואם לא קבלו ישראל את התורה לא היה בורא את העולם שנאמר אז ראה ויספרה וגו'. ואח"כ ויאמר לאדם. ד"א יקח לו האדם משל מהקב"ה מה הקב"ה כשמסר התורה לישראל אמרה בינו לבין עצמו ד' פעמים. כמ"ש אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה וכו' כך צריך כל אדם. עכ"ל:

ונראה מהו ל' וירא או ראה. רק זה יכול להיות כפי מה דאיתא במדרש על פסוק וירא אלקים את האור כי טוב. שראה שאין העולם כדאי להשתמש בו גנזו לצדיקים. והיכן גנזו בתורה. וזהו הפירוש אז ראה שאי אפשר לגלות האור הפנימי של התורה לכך הלביש אותה בכמה לבושין עד שיוכל העולם לסבול. כי באמת מתחילת הבריאה האציל הקב"ה מאורו של מעלה מעילה לעלול עד כסדר עד שברא כל הד' עולמות עד עולם העשיה. והכל נלקח מאורו ית'. וכמו דאיתא בתיקונים לבושין תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין לבני נשא. וכמו כן יש בתורה כמה לבושין. ראה ויספרה הכינה וגם חקרה כי יש דבור ומחשבה ומחשב' קדומה. וזהו ויספרה הכינה וגם חקרה. וכמו כן יש בתורה פרד"ס. וגם יש טעמים נקודות תגין אותיות. וזהו הפירוש. שאמר בינו לבין עצמו ד' פעמים. היינו כל הד' בחינות הנ"ל בכדי שיהיה קיום לעולם הגשמי בזה. ועי"ז משפיע לזה העולם כל הדברים מן עולם האצילות עד עולם העשיה. וכן נמצאים כל הד' בחי' בכל עולם מד' העולמות הנ"ל. ובעולם העשיה נקרא ג"ע התחתון. ובעולם הבריאה נקרא ג"ע העליון. וזה אין אנו מסופקין אשר כל המשכן היה ג"כ כנגד כל הד' עולמות. והכל נרמז לעולמות עליונים. וכי יכול להיות אשר היה נחשב לפני הקב"ה זהב או כסף גשמיות לכלום אשר צוה לעשות המשכן מזה. רק העיקר הוא מה שמרמזים כל אחד נגד אורות עליונים. כידוע. זהב. נגד יצחק. כסף נגד אברהם. נחושת. נגד יעקב. הכל הוא לעשות יחודים באורות עליונים וע"י יחודים הנ"ל נשפעים כל טוב לזה העולם. ויכול להיות אשר לזה היה במשכן ג"כ ד' מינים. היינו זהב וכסף ונחושת ובחרושת אבן. וכן ג"כ בצלא"ל בן אור"י בן חו"ר למטה יהוד"ה. וביהוד"ה נכלל כל השם הקדוש בשלימות. וכן כתיב ואמלא אותו רוח אלקים. ויכול להיות כפי דאיתא על ורוח אלקים מרחפת על פני המים. זהו רוחו של מלך המשיח וכמו כן היה במשכן בעשייתו כמבואר יודע היה בצלאל לצרף אותיות של מעשה בראשית. כי ידע בצלאל הצרופים של כל השמות הקדושים לפי המקום והזמן שנצרך לזה העולם. כי כל האותיות יש להם צרופים כמה וכמה והוא ידע הכל איך לעשות הצירופים ונעשה אז שלימות הגמור וזה היה בחי' משיח:

לזה כתיב ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת וכו' לעשות. זהו ג"כ נגד ד' עולמות הנ"ל. ומהו ל' לחשוב מחשבות. היינו שעשה את מחשבתו חשובה. וע"י מחשבתו הטהורה העלה הכל לרצונו הפשוט מעולם התחתון עד עולם העליון ע"י ד' בחינות שלו עשיה דיבור ומחשבה. ומחשבה קדומה. וזהו שכתוב אח"כ. ויאמר לאדם הן יראת י"י היא חכמה כי באמת מהו עיקר החכמה לירא מהבורא ב"ה. כי יראה נקרא ג"כ חכמה כפי דאיתא בספרים הקדושים אית יראה ואית יראה אית חכמה ואית חכמה. וזהו עיקר העבדות לקשר הכל ע"י עובדות ומעש"ט שלו כל הד' בחינות הנ"ל לחכמה העליונה. וסור מרע בינה. וזה אינו ספק כי בצלאל עשה ע"י עשיית המשכן כל הצירופים וכל היחודים בכל הד' בחינות וראה בזה כל האורות העליונים בשלימות הגמור לכך אמר המדרש על זה הפסוק ראה קראתי בשם בצלאל כו' עד יהודה. היינו כל הד' בחינות עד יהודה. כפי שדברנו. וזהו פירוש הכתוב. אז ראה. ויספרה. הכינה. וגם חקרה. ד' בחינות. והבן:

ויתן אל משה ככלותו וגו'. איתא במדרש. זש"ה כי י"י יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גדולה היא החכמה. שנאמר כי י"י יתן חכמה. וגדולה ממנה הדעת והתבונה. שנאמר מפיו דעת ותבונה וכו'. משל למלך שחולק מנות לכל עבדיו בא בנו אמר איני רוצה אלא ממה שבפיך וכו': עכ"ל המדרש

ולכאודה אין זה כסדר. כי הסדר הוא כמפורש בפסוק ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת. ונוכל לומר. שיש שני מיני דעת ובינה. יש שהם למעלה מהחכמה ויש שהם למטה מהחכמה. ומשה הוא בחי' דעת והוא משפיע לכל ישראל כמ"ש יודיע דרכיו למשה לבני ישראל עלילותיו. ויש במדרשים שלא ניתנה התורה אלא למשה ולזרעו והוא נהג בה וותרנות ונתנה לישראל. לכך כתיב ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו וגו'. ולכאורה קשה מהו ככלותו. איך שייך לומר גמר בתורה. ונוכל לומר שהוא ל' כלתה נפשי ל' תאווה. כי כפי גודל התאווה והתשוקה כך ניתן לו. וכך המדה נוהגת תמיד. ולשון לדבר אתו. והיה צריך לומר לדבר אליו. אך דאיתא בספרים כשנתן השי"ת התורה לישראל למד אתו כרב עם תלמיד וכל דבר ודבר היה הקב"ה אומר ומשה אומר אחריו ואח"כ היו חוזרין ושונין יחדיו. וזהו ככלותו לדבר אתו:

עוד איתא במדרש על פסוק הנ"ל ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו שני לוחות העדות וכו'. שני לוחות כנגד שמים וארץ. כנגד חתן וכלה. כנגד שני שושבינין. כנגד העוה"ז והעוה"ב: עכ"ל המדרש:

ונוכל לומר. ויתן אל משה ככלותו הוא לשון תאוה. כפי גודל התאווה שהיה לו לזה כן ניתן לו. שני לוחות כנגד שמים וארץ. שרצון השי"ת היה בבריאת העולם שיתייחדו שמים וארץ ויהיה גם עולם התחתון שלו. הגם כי בוודאי הכל שלו אלא רצון השי"ת היה שע"י מעשה התחתונים יתייחדו ויהיה עליה ג"כ לעולם התחתון. וזהו כנגד שמים וארץ. כי אעפ"י שהם מתנגדים בטבעם זה לזה כי עולם התחתון אינו יכול לסבול דבר רוחני כי אם בקושי ובטורח גדול. ועולם העליון אפילו השמים אינו יכול לסבול דבר גשמי אפילו גרגיר חרדל. אעפ"כ מייחדן ומקשרן זה בזה כי כל מעשה העליונים תלוי בתחתונים. וכל חיות והשפעות התחתונים הכל מעולם העליון הוא. וזהו שנאמר בטחו בי"י עדי עד כי בי"ה י"י צור עולמים. כי שם י"ה מורה על שני עולמות הנ"ל. וכמ"ש [*יחזקאל לח יא] י"ה בארץ החיים. וכמו שמפרש התרגום. וכמאמר חז"ל צור עולמים. צר וקשר ב' עולמות יחדיו. וכדאיתא במדרש במעשה בראשית. למה נברא האדם בששי לפי שביום ראשון ברא את הרקיע לעליונים. ביום שני ברא הארץ לתחתונים וכו'. וכן כולם עד"ז כדי שלא יהא קנאה במעשה בראשית. ובששי נברא האדם שהגוף מן התחתונים ונשמה מן העליונים. ע"כ. והוא על דרך שדברנו. שהאדם מייחד ומקשר ב' העולמות. ועפ"י דברינו אלה נוכל לומר שהפסוק השמים שמים לי"י והארץ נתן לבני אדם. יכול להיות שהוא"ו מחובר למה שלמעלה. השמים שמים לי"י והארץ. הכל נתן לבני האדם:

ובמאמר הב' שאמר המדרש. נגד חתן וכלה. נוכל לומר כי כל העולמות מתנהגים בזה בחי' משפיע ומקבל. ועוה"ז ג"כ צריך להתנהג כך בבחי' משפיע ומקבל הן בגשמיות הן ברוחניות. ודיבר בזה בענין אהבת חברים כשרואה דבר בחבירו ואומר לו. זהו סימן אהבה. וכשרואה בחבירו דבר ושותק זהו שקר. והוא סימן שאין לו אהבה לחבירו. וד"ל:

במאמר הג' שבמדרש. כנגד שני שושבינין. אמר שאין יכולים להיות זה בלא זה. משה שושבינא דמלכא אהרן שושבינא דמטרוניתא:

ובמאמר הד' שבמדרש. כנגד עוה"ז ועוה"ב שהם ג"כ קשורין זה בזה. שכל חיות ושפע של העוה"ז נמשך מעוה"ב. והעוה"ב נמשך ממעשה התחתונים בעולם הזה. וכל העולמות מתנהגים על ידי מעשה התחתונים. והבן:

ואח"כ האריך הרב זצ"ל בענין לימוד כל אחד ואחד לפי מה שיכול. והעיקר שיהיה הכל בעיון ולעמקו. ויקבע למוד בגמרא ותוספות בעיון כי זה טוב לכל הענינים ומזה נמשך לשאר לימודים ג"כ בעיון. ואח"כ דיבר מענין התפלה והכנה קודם התפלה להתיישב ולדחות כל הטרדות והמחשבות ולהתיישב בעצמו לפני מי הוא מתפלל ואיך ומה. ובוודאי יקבל אח"כ חיות מהדיבורים. ואם יגיע לו יראה אזי בוודאי מה טוב. ואם לאו איך לא ייירא. פשיטא שיש לו להתפחד כשרואה א"ע נעור וריק בלא יראה. והעיקר להכניס מחשבתו בהדיבורים ויכוין פי' המלות. ודיבר מענין ק' הטלית:

ויאמר י"י אל משה כתב לך את הדברים האלה כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל. איתא במדרש. כתב לך זו תורה שבכתב וכו'. כי עפ"י הדברים האלה. זו תורה שבע"פ וכו'. והאריך המדרש בזה. ע"ש:

ונוכל לומר כי עיקר התורה הוא תורה שבע"פ והכל גנוז בתורה שבכתב וקשור זה בזה. כי בלא תורה שבע"פ אי אפשר להבין תורה שבכתב כלל ולכך נמסר למשה כי הוא בחי' הדעת המשפיע לכל ישראל. וז"ש כתב לך וגו' כי עפ"י הדברים האלה וכו' שנמסר לכאו"א בפיו. והאריך בזה הרבה ואמר כי אותיות ישרא"ל ר"ת י"ש ש"שים ר"בוא א"ותיות ל"תורה. כי לכל אחד יש אות בתורה והוא אור הגנוז בתורה שבע"פ. וכשהוא עמל בתורה שבעל פה כראוי משיג האור והחיות השייך למקור נשמתו כי מזה נעשה התורה. ולכך הם ששים רבוא אותיות. ואפי' יהיה בישראל כמה פעמים ששים רבוא הכל נכלל בששים רבוא כי זה עיקר נשמות ישראל. והאריך בזה על פסוק מעת היותה שם אני ועתה ה"א שלחני ורוחו. כי מעת הבריאה נמסר לכל אחד התורה שבע"פ השייך לנשמתו נמסרה בפיו. וכל חכם וצדיק בזמנו מגלה הדבר. והעיקר תורה שבע"פ הוא מה שצדיקים מחדשים בכל דור כפי הצריך לו והכל גנוז ומקושר בתורה שבכתב כי היא המקור. וזהו שאמר. כי עפ"י הדברים האלה כרתי אתך ברית וגו'. ל' התקשרות. ואת ישראל. ויהי שם עם י"י ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל וגו'. ולכאורה קשה וכי יש יום ולילה למעלה. אלא דאיתא בספרים כשהיה לומד עמו תורה שבכתב היה יודע שהוא יום וכשהיה לומד עמו תורה שבע"פ היה יודע שהוא לילה. כי הלילה מקבל מהיום ולוה ממנו האור. והיום מהלילה. כי זה קשור בזה וזה מאיר לזה. וכן התורה שבכתב ותורה שבע"פ. והמ"י:

ויהי ברדת משה וגו' ומשה לא ידע כי קרן עור פניו וגו'. ויש לומר כי הקירון עור פנים הוא אור תורה שבע"פ שקיבל מהר סיני. ומהו ל' לא ידע. לא היה נחשב בעיני עצמו: